

Otthonra talál(t) a design

A Design Hét Budapest eseményei az Iparművészeti Múzeumban

■ Az idén tizenkettedik alkalommal megrendezett Design Hét Budapest rendezvényei közül négy kiállítás és három vásár¹ talált otthonra az Iparművészeti Múzeumban, e tendencia összhangban áll a múzeum hosszú távú céljaival, amelyeknek megfelelően – a tervek szerint – a korábbi évekhez viszonyítva jóval nagyobb hangsúllyal szerepel majd a magyar design-kultúra eredményeinek gyűjtése és bemutatása.

A Design Hét 2015. évi díszvendége Spanyolország volt; az Acción Cultural Española (AC/E) és a Spanyol Királyság Magyarországi Nagykövetségének szervezésében két nagyszabású kiállítással reprezentálta nemzetük kultúrájának gazdagságát és tervezőinek kimeríthetetlen kreativitását. Az egyik a már augusztus elején megnyílt *TAPAS – Spanyol gasztró-design* című tárlat, melyben a *Konyha*, az *Asztal* és az *Étel* hármas

**Nieto Ramón: London LED Lantern kültéri LED lámpatest.
Megrendelő, gyártó: Lumino-Tech Kft. /
Ramón Nieto: London LED Lantern – outdoor LED lamp.
Client/Manufacturer: Lumino-Tech Ltd.**

**Héder János,
Inarchi Kft.:
Rutil lámpatest.
Gyártó: Inarchi Kft. /
János Héder,
Inarchi Ltd.:
Rutile lamp.
Manufacturer:
Inarchi Ltd.**

Lenkei Balázs
(Moholy-Nagy
Művészeti Egyetem,
Budapest): **Stella
Orientis** nagysebességű
magyar expresszvonat.
Szponzor: MÁV Zrt. /
Balázs Lenkei
(Moholy-Nagy
University of Art and
Design, Budapest):
**Stella Orientis –
Hungarian
express train.**
Szponzor: MÁV Plc.

tematikájában szerepelhetett együtt a napjainkban szinte már nélkülözhetetlen konyhai eszközzé vált botmixer, a neves fine dining étterem, az El Bulli exkluzív terítékei, vagy éppen a spanyol food designer Martí Guixé rendhagyó „alkotásai”. Ugyanez a színes – első látásra kissé túlszűfolt – kavalkád jellemezte a *BID14 – Kollektív képzelet (La Imaginación Colectiva)* című kiállítást is, mely a 2014-ben, Madridban tartott Ibero-amerikai Designbiennále anyagából nyújtott válogatást. A spanyol, portugál és latin-amerikai design eredményeivel együtt a múzeum földszinti keirengőjében kapott helyet a Magyar Formatervezési Díj és a Design Management Díj 2015. évi díjazottjainak és kiállítóinak tárlata, valamint a Design Hét Budapest nyitókiállítása *Home Sweet Home* címmel.

A Design Hét Budapest sajtótájékoztatóján² Bendzsel Miklós, a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának és a Magyar Formatervezési Tanácsnak az elnöke a sokszínűség és piacorientáltság jelzőivel vezette be

a Magyar Formatervezési Díj idei eredményeit. E jellemzés igen találó, hiszen a design tágan értelmezett fogalmának – tervezett környezet – ennyire szerteágazó irányzatait és példaértékű reprezentánsait nem láthattuk a megelőző években. A fenntartható fejlődés mint a designtudatos tervezés immár kötelezően elvárt szempontja több díjnyertes munkában is kitűnt, így a LED-technológiát alkalmazó, megjelenésében azonban visszafogott, *London LED Lantern* nevű kültéri, elsősorban közterekre szánt lámpatestben. Ugyanezen az energiatakarékos LED-technológián alapul a fényinstallációként (is) funkcionáló *Rutil* lámpatest, amely esetében a névadó ásvány szerkezetét idéző esztétikus formának, illetve a hexagonális alumíniumelemek szabadon kombinálható elhelyezésének – így a felhasználói élménynek – jut hangsúlyosabb szerep. A fenntartható fejlődés nem csupán a takarékos, újrahasznosítható és visszaforgatható energiaforrások sajátja, hanem például a közösségi közlekedésé is, ezt

a *Stella Orientis* nagysebességű magyar expresszsvonat formaterve képviselte a tárlaton.

A New Craft szellemisége a legmarkánsabban az egyik különdíjat kiérdemlő textil- és öltözetkollekcióban jelent meg. A *Provo-CUT* öltözékek az anyagokkal és technikákkal folytatott kísérletek révén születtek: tervezőjük neoprén anyagokon ejt vágásokat, melyeknek továbbterjedését speciális, hőre keményedő

Merényi Zita Bettina (Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, Budapest): Provo-CUT divat- és textiltervezés / Zita Bettina Merényi (Moholy-Nagy University of Art and Design, Budapest): Provo-CUT – textile and fashion design

Szalkai Dániel (Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, Budapest): Perceptual Thinkers alternatív öltözetkollekció / Dániel Szalkai (Moholy-Nagy University of Art and Design, Budapest): Perceptual Thinkers – alternative garment collection

festékanyaggal gátolja meg, ennek eredménye a rendkívül dekoratív felület-, struktúra- és faktúrakialakítás. Többek között az elektronikus könyvek nagyarányú térhódítása hívta életre *A grill művészete* című kiadványt, amelynek vászonkötésű, egyedi dombornyomást alkalmazó, színvilágában is karakteres borítója pontosan azt a multiszenzoriális élményt adja meg/vissza az olvasónak, amit bináris kódokká egyszerűsített változataik nem tudnak. A grillezést gasztrokulturális kontextusba állító (szakács)könyv egyszersmind jól illusztrálja, hogy a gasztronómiát közel két évtizede tartó kitüntetett figyelem és növekvő népszerűség övezi, amely tendencia a 12. Design Hét programorozatának kínálatában is markánsan kimutatható volt.

A szociálisan érzékeny és elkötelezett gondolkodás, valamint a Design for All integráló szemlélete jellemzi a befogadó tervezést (inclusive design), mely a tár-

sadalom egészével számol, és nem csupán – a valamilyen tényező miatt – elszigetelt csoportokkal. Ezen elvek a gyakorlatban a *Perceptual Thinkers* alternatív öltözkölkollekció darabjaiban öltenek testet, melyek a társadalom tipikus és specifikus fogyasztói – jelen esetben az autizmussal élő emberek – számára egyaránt kényelmes, mindennapi viseletet biztosítanak. A ruhadarabok kialakítása az autizmussal élők érzékelés-központú gondolkodásmódját többletfunkciók hozzáadásával támogatja: a vizuális vagy hangingerek szűrésére/tompítására alkalmas, az elvonulást és elrejtőzést, valamint a gyűjtögetést lehetővé tevő, érdekes arányú és taktilis élményt nyújtó anyagok használata révén.

Elsősorban az egészségügyben, az élelmiszer- és a vegyipar területén dolgozók számára, távolabbról nézve azonban globális szintű problémára kínál megoldást a *Hand-in-Scan* nevű kézhigiéniás szkennel,

amely UV-A fény segítségével térképezi fel és jeleníti meg, hogy a felhasználó megtisztított kezén maradtak-e fertőzés veszélyét hordozó felületek. A szabaddal oltalom alatt álló orvostechológiai innováció és a hozzá tervezett berendezés kiemelkedő jelentőségét mi sem bizonyíthatná jobban, mint hogy a tervezőstúdió a Magyar Formatervezési Díj elismerésével szinte egy időben nyerte el a rangos Red Dot design-díjat is.

A 12. Design Hét Budapest nyitókiállítása a tavalyi tervezésmetodológiai és technológiai fókuszú,³ inkább a szakma érdeklődését célzó tematika után, most a szélesebb közönséghez szóló, populárisabb és közérthetőbb formában nyílt meg. Ahogy a címe is elárulja, központi témája az otthon, hívószavai pedig: a globalizáció nyomán fellépő multikulturalizmus; a retró; a fenntartható fejlődés és az újrahasznosított anyagok használata, valamint a szociális tervezés. Cél-

**Baráth Dávid –
David Barath Design:
A grill művészete –
könyv (oldalpár).
Megrendelő:
M Profood Zrt. Gyártó:
MPB Hungary Kft. /
Dávid Baráth –
David Barath Design:
The Art of Grill – book
design (pair of pages).
Client: M Profood Plc.
Manufacturer:
MPB Hungary Ltd.**

Magyar Formatervezési Díj 2015

TERMÉK KATEGÓRIA

London LED Lantern kültéri LED lámpatest

Alkotó: Nieto Ramón

Megrendelő, gyártó: Lumino-Tech Kft.

Biela kül- és beltéri széksalád

Alkotó: Kerékgyártó András

Gyártó: Nezozen Kft.

Hand-in-Scan (megosztott díj)

Alkotó: Flying Objects Design Stúdió Kft.

Gyártó: HandInScan Kft.

*Luminari Glass üvegburkolat-terméksalád
(megosztott díj)*

Alkotó: S'39 Hybrid Design Manufacture

Gyártó: Rákósy Glass Kft.

TERV KATEGÓRIA

Wor.my borgászbót

Alkotó: Németh Szabolcs

Gyártó: Vas 15 Bt.

VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ KATEGÓRIA

A grill művészete – könyv

Alkotó: Baráth Dávid – David Barath Design

Megrendelő: M Profood Zrt.

Gyártó: MPB Hungary Kft.

DIÁK KATEGÓRIA

Stella Orientis nagysebességű magyar expresszvonat

Alkotó: Lenkei Balázs

(Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, Budapest)

Szponzor: MÁV Zrt.

AZ EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA FELSŐOKTATÁSÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁRSÁGÁNAK KÜLÖNDÍJA

Provo-CUT divat- és textiltervezés (diák kategória)

Alkotó: Merényi Zita Bettina

(Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, Budapest)

AZ EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA KULTÚRÁÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁRSÁGÁNAK KÜLÖNDÍJA

Arcus Temporum Fesztivál – arculat

(vizuális kommunikáció kategória)

Alkotó: Takács Benedek

Megrendelő: Pannonhalmi Főapátság

Gyártó: Mondat Nyomdaipari Kft., Rulity Kft.

HIPAVILON MAGYAR SZELLEMI TULAJDON ÜGYNÖKSÉG NONPROFIT KFT. KÜLÖNDÍJA

Rutil lámpatest (termék kategória)

Alkotók: Héder János, Inarchi Kft.

Gyártó: Inarchi Kft.

A MAGYAR FORMATERVEZÉSI TANÁCS KÜLÖNDÍJA

Perceptual Thinkers alternatív öltözekek-kollekció

(diák kategória)

Alkotó: Szalkai Dániel

(Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, Budapest)

Design Management Díj 2015

Hello Wood Kft.

ELISMERŐ OKLEVÉL

Borecet Kft., Laposa Birtok Kft.,

Magyar Máltai Szeretetszolgálat,

Zeneakadémia

**Home Sweet Home,
a 12. Design Hét
Budapest nyitó-
kiállítása (részlet).
Az előtérben Kovács
Máté vakok és gyengén-
látók számára készített
Chance nevű porcelán-
készlete / Home Sweet
Home. Opening
exhibition of the 12th
Budapest Design Week
(exhibition view).
In the foreground:
Máté Kovács: Chance,
porcelain set
for the blind and
visually impaired
Iparművészeti
Múzeum, Budapest,
2015 / Museum of
Applied Arts,
Budapest, 2015**

ja mindezzel annak demonstrálása, hogy a design nem (csupán) elter iparművészet, hanem mindenki számára hozzáférhető, mindenki otthonában jelen lévő, hétköznapi jelenség. E cél elérését erőteljesen megkérdőjelezte, hogy a korábbi évekhez képest díjtalan

nyitókiállítást, idén csak belépőjegy ellenében lehetett megtekinteni. Ugyanakkor a tárlat erőssége volt, hogy döntő súllyal szerepeltek a hazai tervezők, közülük számosan diploma- és hallgatói munkával. Az utóbbira két kiragadott, egyben erős példa: az egyik a

→
**Flying Objects
 Design Stúdió Kft.:**
Hand-in-Scan. Gyártó:
HandInScan Kft. /
**Flying Objects Design
 Studio Ltd.:**
**Hand-in-Scan.
 Manufacturer:**
HandInScan Ltd.

vakok- és gyengénlátók számára tervezett *Chance* nevű porcelánkészlet. Ennél a szettnél is alapelv a Design for All szellemisége, a fekete-fehér kontrasztjára épülő tárgyakat még a látássérült emberek is érzékelik; a használat szempontjából stratégiai pontok ergonomikus formái pedig a vak felhasználókat segítik. A készlet leginnovatívabb darabja a kiöntő, amelyből – belső kialakítása révén – egy döntésre, mindig csupán és pontosan 2,5 deciliter folyadékot tudunk kitölteni. A másik a *Tiszta vizet a pohárba!* vízszűrő tárgycsalád, amelynek alapja egy egyszerű fazekasagytól

előállított, majd ezüstkolloid-oldattal kezelt szűrő. A fazekasagytól kiegészítés után is porózus marad, kávézaccal könnyített szerkezetén keresztülhalad a folyadék, amely kiszűri a szennyeződéseket, míg az ezüst fertőtleníti a vizet.⁴ A tervezők az azonos szűrőelem alkalmazásával, a különböző igényeket és felhasználási területeket figyelembe véve létrehozták a szociális változatot – ennél a kerámiaszűrőt műanyag elemekkel kombinálták, hogy az előállítási költség minél alacsonyabb legyen –, a kerti verziót, amely az esővíz szűrésére szolgál, valamint a konyhai vízszűrőt, melynek külső, vízgyűjtő edényét fehér mázzal látták el, hogy jobban illeszkedjen az adott környezethez. Ez utóbbi volt látható a kiállításban.

Nem esett még szó a Design Management Díjról, melyet idén a Hello Wood Kft. nyert el; a kizárólag fával dolgozó építészek évről évre olyan nemzetközi nyári táborokat szerveznek, amelyek egy adott helyszín vagy település szociális problémáit állítják fókuszba, emellett pedig mobil építészeti installációk tervezésével és kivitelezésével foglalkoznak. A Design Management Díjat olyan designtudatos vállalkozásoknak ítélik oda – immár 2009 óta –, amelyek hatékonyságukat a design sokrétű alkalmazásával és menedzselésével növelik. A díj katalógusának előszavában Bendzsel Miklós a kreatívipari vállalkozások sikerességének és jövőbeli továbbfejlődésének zálogát a „látás mozgásban” – Moholy-Nagy László gyakran idézett – hiperikonjával írta le. Talán nem árt ehhez

Fotó: Friedrich Krisztina

hozzátennünk egy másik jól ismert Moholy-Nagytól eredő gondolatot, mely mind a designorientált cégek, mind a tervezők, mind pedig a design gyűjtő, bemutató és annak – a mindennapokban betöltött – szerepét tudatosítani kívánó intézmények számára örök érvényű axióma: „nem a tárgy, hanem az ember a cél.”⁵

NOVÁK PIROSKA
muzeológus

Jó Virginia, Kocsis Lujza, Varga Gyöngyvér (Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, Budapest, témavezető: Kádasi Éva):

**Tiszta vizet a pohárba! vízsűrítő tárgycsalád /
Virginia Jó, Lujza Kocsis, Gyöngyvér Varga (Moholy-Nagy University of Art and Design, Budapest), supervisor:
Éva Kádasi): Make Things Clear! – water filter set
[2013]**

Fotó: Friedrich Krisztina

Fotó: Friedrich Krisztina

(TAPAS – Spanyol gasztro-design. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2015. augusztus 6–október 4.; BID14 – Kollektív képzelet [La Imaginación Colectiva], Ibero-amerikai Designbiennále; Home Sweet Home; Magyar Formatervezési Díj és Design Management Díj 2015. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2015. szeptember 25–november 15.)

**Rácz Anikó –
Hannabi: Nana szőnyeg
/ Anikó Rácz –
Hannabi: Nana carpet
[2015] gyapjú, juta /
wool, jute**

Hello Wood Kft.:
Mobil építészeti
installáció /
Hello Wood Ltd.:
Mobile architectural
installation

Tarcali Dávid –
Studio Nomad: 3LEGS
asztalkollekció /
Dávid Tarcali –
Studio Nomad: 3LEGS
table set

[2014] *porszórt fém /
dust spayed metal*

Jegyzetek

1. A Design Hét Budapest 2015. évi programsorozatához
kapcsolódó vásárok az Iparművészeti Múzeumban: Bohemia

Design Market Budapest – Kortárs cseh designvásár, 2015.
szeptember 25–26., Creative Arts Fair – Kreatív művészetek
vására, 2015. szeptember 27.; WAMP Design Vásár – Erzed
nálunk otthon magad!, 2015. október 4.

2. A Design Hét Budapest 2015. szeptember 24-én tartott
sajtótájékoztatójának ugyancsak az Iparművészeti Múzeum
épülete adott helyet.
3. Mihály Kamilla: Mítoszrombolás – Mihály Kamilla kritikája
a Design Hét Budapest 2014 nyitókiállításairól. *Disegno*,
II. évf. (2015), 1–2. sz. 222–225.
4. A kerámiaanyagok vízszűrőként történő alkalmazása már
az ókortól ismert; ezüstkolloiddal való kombinációja pedig
a *Potters for Peace* nevű civil szervezet innovációja az 1980-as
évekből, melyet a tervezők a magyarországi adottságok
feltérképezésével adaptáltak tárgycsaládjuk megtervezésekor.
5. Moholy-Nagy László: *Az anyagtól az építészetig*. Corvina
Kiadó, Budapest, 1968, 14. [Az 1929-ben megjelent első
német nyelvű kiadás alapján készült magyar kiadás Otto
Stelzer, Hans M. Wingler és Vámosy Ferenc utószavával.]

A díjazott munkák fotóit a Magyar Formatervezési Tanács
bocsátotta rendelkezésünkre.

Fotó: Friedrich Krisztina